

LEHDISTÖTIEDOTE nro 24/23

Luxemburgissa 8.2.2023

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio asiassa T-522/20 | Carpatair v. komissio

Unionin yleinen tuomioistuin kumoaa Euroopan komission päätöksen, jolla hyväksyttiin Romanian Timișoaran kansainväliselle lentoasemalle Wizz Airin hyväksi myöntämät valtiontuet

Komissio teki useita oikeudellisia virheitä mainittujen toimenpiteiden valikoivuutta ja niillä annettua etua koskevassa arvioinnissa

Länsi-Romaniassa sijaitsevan Timișoaran kansainvälisen lentoaseman toiminnasta vastaa Societatea Națională "Aeroportul Internațional Timișoara – Traian Vuia" SA (jäljempänä AITTV), joka on Romanian valtion 80-prosenttisesti omistama osakeyhtiö.

AITTV sai Romanian valtiolta rahoitusta Schengen-alueen ulkopuolisia lentoja varten rakennettavaa terminaalialueita ja turvalaitteistoja varten, millä varauduttiin liikennemäärien odotettuun kasvuun sen seurauksena, että Romania liittyisi vuonna 2007 Euroopan unioniin, ja pyrittiin täyttämään Schengen-alueeseen liittymiseen liittyvät turvallisuusvaatimukset.

Osana strategiaa, jolla pyrittiin houkuttelemaan halpalentoyhtiöitä ja kasvattamaan lentoaseman yleistä kannattavuutta, AITTV allekirjoitti vuonna 2008 unkarilaisen halpalentoyhtiön Wizz Air Hungary Légiközlekedési Zrt:n (jäljempänä Wizz Air) kanssa sopimuksia, joissa määritettiin niiden yhteistyötä koskevat periaatteet sekä yleiset käyttöehdot sitä varten, että Wizz Air käyttää infrastruktuuria ja lentoasemapalveluita (jäljempänä vuoden 2008 sopimukset). Kahta näistä sopimuksista muutettiin vuonna 2010 Wizz Airin ja AITTV:n välillä sovitulla uudella alennusjärjestelyllä (jäljempänä vuoden 2010 sopimusmuutokset). Vuosien 2007, 2008 ja 2010 ilmailutietojen mukaan Wizz Air sai myös alennuksia lentoasemamaksuista.

Romanialainen alueellinen lentoyhtiö Carpatair SA teki vuonna 2010 Euroopan komissiolle kantelun, jossa se riitautti Romanian viranomaisten Timișoaran kansainväliselle lentoasemalle Wizz Airin hyväksi myöntämät tuet.

Komissio katsoi 24.2.2020 antamallaan päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) yhtäältä, että AITTV:lle vuosina 2007–2009 myönnetty julkinen rahoitus terminaalialueen rakentamiseksi Schengen-alueen ulkopuolisia lentoja varten, rullautustien parantamiseksi, asematason laajentamiseksi ja valaistusvarusteiden uusimiseksi olivat SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua sisämarkkinoille soveltuvaa valtiontukea.¹ Toisaalta komissio totesi, että yhdystien parantamiseen ja pysäköinnin kehittämiseen vuonna 2007 myönnetty julkinen rahoitus ja turvalaitteita varten vuonna 2008 myönnetty rahoitus, vuosien 2007, 2008 ja 2010 ilmailutiedoista ilmenevät lentoasemamaksut sekä Wizz Airin kanssa vuonna 2008 tehdyt sopimukset, mukaan lukien vuoden 2010 sopimusmuutokset, eivät olleet SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Carpatair SA nosti kanteen, jossa se vaati kyseisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin komissio oli todennut, että

¹ Kyseisen määräyksen mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

vuoden 2010 ilmailutiedoista ilmenevät alennukset lentoasemamaksuista ja vuoden 2008 sopimukset, sellaisina kuin ne olivat muutettuina 2010 (jäljempänä riidanalaiset toimenpiteet), eivät olleet valtiontukea. Kanteen hyväksyvä unionin yleinen tuomioistuin nostaa esiin useita komission kyseisten toimenpiteiden valikoivuutta ja niillä myönnettyä etua koskevassa arvioinnissaan tekemiä oikeudellisia virheitä.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin yleinen tuomioistuin hylkää aluksi komission väitteet, joiden mukaan Carpatair SA:n nostama kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, ettei kyseisellä yhtiöllä ole oikeussuojan tarvetta vaatia riidanalaisen päätöksen kumoamista eikä jo syntynyttä ja edelleen voimassa olevaa intressiä kyseisen päätöksen kumoamiseen.

Carpatair SA:n oikeussuojan tarpeen osalta unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa, että SEUT 263 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen toimesta, jota ei ole osoitettu hänelle, jos se koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä. Kyseisen dikotomian vuoksi unionin yleinen tuomioistuin täsmentää, että riidanalaisen päätöksen lentoasemamaksuja koskeva osa on sääntelytoimi, joten siltä osin kuin Carpatair SA:n kanne kohdistuu kyseiseen osaan, se voidaan ottaa tutkittavaksi, jos kyseinen osa koskee Carpatair SA:ta suoraan. Vuoden 2008 sopimuksia ja vuoden 2010 sopimusmuutoksia on sitä vastoin pidettävä yksilöllisinä toimenpiteinä, joten siltä osin kuin Carpatair SA:n kanne kohdistuu riidanalaisen päätöksen kyseisiä sopimuksia koskevaan osaan, se voidaan ottaa tutkittavaksi vain, jos Carpatair SA osoittaa, että kyseiset sopimukset koskevat sitä paitsi suoraan myös erikseen.

Unionin yleinen tuomioistuin huomauttaa siltä osin, koskeeko riidanalaisen päätöksen vuoden 2008 sopimuksia ja vuoden 2010 sopimusmuutoksia koskeva osa Carpatair SA:ta erikseen, että perusteluksi ei tältä osin riitä yksinomaan kyseisen yrityksen osallistuminen riidanalaisen päätöksen antamista edeltäneeseen muodolliseen tutkintamenettelyyn. Koska mainitut sopimukset saattoivat vaikuttaa huomattavasti sen kilpailuasemaan markkinoilla, joilla se kilpaili Wizz Airin kanssa, Carpatair SA oli kuitenkin osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla sen, että päätös koski sitä erikseen. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että koska markkina-aseman heikentymisen huomattavuutta koskeva arviointi on tehtävä sen ajankohdan tilanteen mukaan, jolloin riidanalaiset toimenpiteet myönnettiin ja niillä saattoi olla vaikutuksia, väitteillä, joiden mukaan Carpatair SA olisi muuttanut liiketoimintamalliaan ja lakkauttanut toimintoja Timișoaran kansainvälisellä lentoasemalla vuodesta 2013 alkaen, ei voida saattaa tätä päätelmää kyseenalaiseksi.

Unionin yleinen tuomioistuin katsoo lisäksi, että riidanalainen päätös koskee Carpatair SA:ta suoraan ensinnäkin siksi, että kyseinen päätös vaikuttaa välittömästi sen oikeuteen olla joutumatta kärsimään markkinoilla riidanalaisen toimenpiteiden vääristämisestä kilpailusta, ja toisaalta siksi, että se jättää riidanalaisen toimenpiteiden vaikutukset ennalleen täysin automaattisesti pelkän unionin säännösten perusteella ilman välissä olevien sääntöjen soveltamista.

Unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa ensin sen, että Carpatair SA:n kanne voidaan ottaa tutkittavaksi, ja toteaa sitten asiasisällön osalta, että riidanalaisessa päätöksessä on useita virheitä, jotka vaikuttavat päätelmään siitä, että vuoden 2010 ilmailutiedoista ilmenevät alennukset lentoasemamaksuista ja Wizz Airin kanssa vuonna 2008 tehdyt sopimukset, sellaisina kuin ne olivat muutettuina 2010, eivät ole SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea ensimmäisten osalta siksi, etteivät ne olleet valikoivia, ja jälkimmäisten osalta siksi, ettei niillä annettu taloudellista etua Wizz Airille.

Unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa aluksi vuoden 2010 ilmailutiedoista ilmenevien lentoasemamaksuista myönnettyjen alennusten valikoivuuden osalta, että vaikka valtiontuen käsite kattaa vain toimenpiteet, joilla annetaan valikoivaa etua, oikeuskäytännöstä ilmenee, että myös sellaisia toimia, jotka vaikuttavat ensi näkemältä yleisesti kaikkiin yrityksiin sovellettavilta, voidaan pitää niiden vaikutuksista riippuen tiettyssä määrin valikoivina ja siten toimenpiteinä, joilla suositaan tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotannonaloja. Tällainen tosiasiallinen valikoivuus voidaan todeta tapauksissa, joissa toimenpiteen rakenne on sellainen, että sen vaikutukset suosivat merkittävästi

tiettyä yritysryhmää, vaikka toimenpiteen soveltamista koskevat kriteerit olisi muotoiltu yleisellä ja objektiivisella tavalla.

Nyt käsiteltävässä tapauksessa vuoden 2010 ilmailutiedoissa lueteltiin muun muassa kolme alennustyyppiä, joita sovelletaan kaikkiin lentoyhtiöihin, jotka käyttävät tai saattavat käyttää Timișoaran kansainvälistä lentoasemaa. Kolmannessa alennustyyppissä ne ilma-alukset, joiden enimmäispaino ilmaan noustessa on 70 tonnia ja kuukaudessa kuljetettavien matkustajien määrä yli 10 000, saavat 72–85 prosentin alennukset.

Kolmelle alennustyyppille on erilaiset edellytykset eivätkä ne olleet kumulatiivisia, ja komissio sulki pois niiden valikoivuuden tutkittuaan ne yhdessä. Tässä yhteydessä komissio ei ottanut kantaa siihen, kuuluiko muiden lentoyhtiöiden kuin Wizz Airin lentokalustoon sellaisia sopivankokoisia ja riittävästi käytettyjä lentokoneita, että ne saattoivat tosiasiallisesti saada edellä mainitun kolmannen alennuksen. Näiden seikkojen perusteella unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että komissio teki oikeudellisen virheen, koska se ei tutkinut, suosiko kolmas alennustyyppi erikseen tarkasteltuna soveltamisedellytystensä vuoksi Wizz Airia, kuten Carpatair SA väitti.

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa sen osalta, annettiinko Wizz Airille taloudellista etua vuoden 2010 sopimusmuutoksilla, että kyseinen arviointi tehdään lähtökohtaisesti soveltamalla markkinataloudessa toimiva yksityinen toimija -arviointiperustetta. Sen tutkimiseksi, vastasiko jäsenvaltion tai kyseisen julkisen yksikön toiminta markkinataloudessa toimivan järkevän yksityisen toimijan toimintaa, merkityksellisiä ovat ainoastaan silloin, kun päätös kyseessä olevan oikeustoimen suorittamisesta tehtiin, tiedossa olleet seikat ja ennustettavissa ollut kehitys. Komission riidanalaisessa päätöksessä esittämä päätelmä, jonka mukaan markkinataloudessa toimiva järkevä yksityinen toimija olisi tehnyt vuoden 2010 sopimusmuutokset Wizz Airin kanssa, perustui pelkästään jälkikäteiseen näyttöön ja erityisesti vuonna 2015 laadittuun selvitykseen.

Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin täsmentää, että yksin sen perusteella, että kyseisessä vuonna 2015 laaditussa selvityksessä tukeuduttiin silloin, kun vuoden 2008 sopimukset tehtiin, tiedossa olleisiin seikkoihin ja ennustettavissa olleeseen kehitykseen, ei voida katsoa, että kyseinen selvitys rinnastuisi etukäteisarviointiin, jolla markkinataloudessa toimiva yksityinen toimija -arviointiperusteen mukaisuus voitaisiin osoittaa. Lisäksi se katsoo, että vaikka Romanian ja Wizz Airin hallinnollisessa menettelyssä toimittamat jälkikäteen rekonstruoidut täydentävät taloudelliset analyysit voivat valaista vuoden 2008 sopimusten tekoaikana tiedossa olleita seikkoja ja vaikka komission pitikin ottaa ne huomioon, kyseisillä analyyseillä ei kuitenkaan täydennetty ennen mainittujen sopimusten tekemistä todettuja seikkoja vaan ne olivat ainoat seikat, johon komissio perusti vuoden 2008 sopimuksia koskevan arviointinsa.

Niinpä unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei komissio ole perustellut vaadittavalla tavalla toteamustaan, jonka mukaan vuoden 2008 sopimuksilla ja vuoden 2010 sopimusmuutoksilla ei annettu Wizz Airille sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, eivätkä ne siten olleet valtiontukea.

Tämän arvioinnin perusteella unionin yleinen tuomioistuin hyväksyy kanteen ja kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä todetaan, että vuoden 2010 ilmailutiedoissa mainitut lentoasemamaksut ja vuoden 2008 sopimukset, mukaan lukien vuoden 2010 sopimusmuutokset, eivät olleet valtiontukea.

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteella pyritään tiettyjen sellaisten unionin toimielinten toimien kumoamiseen, jotka ovat unionin oikeuden vastaisia. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tietyillä edellytyksillä nostaa kumoamiskanteen unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kanne on perusteltu, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on täytettävä asianomaisen toimen kumoamisesta mahdollisesti syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiantamisesta.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomion julistamisesta on saatavilla sivustolla [Europe by Satellite](#) ☎ +32 2 2964106

Pysykää kuulolla!

